

Zajednički projekat "Jačanje visokog obrazovanja u BiH III"

Preporuke i komentari u vezi dosadašnjeg razvoja procedura i kriterija nastalih u toku stručnih konsultacija u Agenciji za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta u Banjaluci od 25. - 26. 11.2009. godine,

Bruno Curvale i Peter Findley

Sastanci su održavani tokom dva dana. Dr Findlay se uključio drugi dan.

Kolege iz Agencije koji su prisustvovali sastancima:

Boris Curković, zamjenik direktora

Benjamin Muhamedbegović, pomoćnik direktora za osiguranje kvaliteta

Marina Matošević, viši stručni saradnik za osiguranje kvaliteta

Prof dr Nihad Fejzić, direktor i Maja Macan, prevodilac, su se drugi dan pridružili sastanku.

Pitanja o kojima se razgovaralo:

- Komentari Bruna Curvale-a o Agencijinom prijedlogu Akreditacionog paketa povodom sastanaka održanih u oktobru 2009. godine, i u skladu s tim usaglašene dopune nacrtu procedura.
- Diskusija o strateškom pristupu konsultacijama i konsenzusu s ključnim zainteresovanim stranama u cilju postizanja opšte saglasnosti u vezi s procedurama i kriterijima
- Reakcije ministarstava i institucija na dosadašnje konsultacije
- Definicije evaluacije i akreditacije i nadležnosti glavnih učesnika u procesu
- Formulirati neke detaljnije aspekte operativnih postupaka
- Diskusija o nacrtu kriterija osiguranja kvaliteta koji će se koristiti u institucionalnoj evaluaciji

Planirane aktivnosti proizašle iz sastanka

Savjetnici će dobiti nacrt kriterija u sljedećoj verziji i dati na njih komentare koji će se moći predstaviti Upravnom odboru na sastanku planiranom za 14. decembar 2009. godine. Agencija može slati nacrt kriterija i odvojeno, redom kako ih završava.

Jedan ili dva savjetnika će biti dostupni za eventualne konsultacije i sastanke koji su planirani za prvu i zadnju sedmicu februara 2010. godine.

Preporuke savjetnika, na osnovu održanih diskusija

1. Bilo bi vrlo korisno kada bi se jasno napravila lista ključnih odgovornosti svake od zainteresovanih strana u procesu koji vodi ka akreditaciji: institucije; Agencija; ministarstva. Ova lista će se koristiti kao osnova za pojašnjavanje diskusija s ministarstvima, koje predstavljaju dio širih konsultantskih diskusija (kao dole)

2. Agencija će u ovoj fazi nastaviti s isticanjem već započetog procesa konsultacija. Što je prije moguće, konsultacije trebaju biti usmjerene na ukupnu dokumentaciju u pripremi (a ne na njene dijelove). Treba paziti kako se ne bi stekao utisak da su konačne odluke u pogledu nacrt dokumenata već donijete. Za postizanje konsenzusa bilo bi dragocjeno pokazati koji su komentari i sugestije zainteresovanih strana uzeti u obzir prilikom modifikovanja i razvoja politike dokumenata.

3. Savjetnici smatraju da u sljedećim koracima treba dati prioritet provođenju konsultacija s ministrima. Prijedlog je da se prvo obave pojedinačne posjete ministarstavima koja su dala komentare, a kasnije pozvati i druga ministarstva i organizovati slične male grupne diskusije. Ovakva vrsta sastanka će biti puno produktivnija nego jedan veliki opšti sastanak. Dnevni red takvih posjeta bi trebao obuhvatiti (nije neophodno ovim redom):

- Reakcije ministarstava na nedavni nacrt procedura (pravilnik) i način na koji će ih Agencija razmatrati
- Objasniti proces konsultacija s institucijama i potrebi konsenzusa
- Objasniti da će opšti kriteriji biti detaljnije pojašnjeni u izvještajima
- U potpunosti razjasniti i usaglasiti ključne nadležnosti dvije strane (kao gore)
- Istražiti koja su to očekivanja i potrebe ministarstava u vezi s procesom i njihova kompatibilnost s ulogom Agencije kako je propisano Okvirnim zakonom
- Razmotriti različite doprinose Agencije i ministarstava u vezi s odlukom o akreditaciji i način na koji se može riješiti bilo kakva različitost u pogledu ocjene. Razmotriti pitanje uslovne akreditacije i viđenja obje strane u vezi s mogućnostima načinom njene primjene.

4. Prilikom formulisanja kriterija, dogovoreno je da postojeći, odobreni kriteriji za osiguranje kvaliteta ("Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u BiH") treba da pruže korisnu osnovu, naročito, jer postoji određeni stepen postojeće nadležnosti i institucionalne uključenosti u iste. Ipak, kriteriji trebaju biti dopunjeni ili eventualno izmjenjeni s jasnim ciljem o potrebi preporuka o institucionalnoj akreditaciji (koji treba da obuhvate više od akademskog osiguranja kvaliteta).

Biće potreban jasan stav u vezi s institucionalnim upravljanjem kvalitetom koji se provodi u prvoj fazi, s jasnom razlikom/odvojenošću od bilo koje ocjene standarda individualnih programa. Programi će biti ocjenjivani samo u formi uzoraka kako bi se pojasnilo djelovanje kvaliteta u praksi. U kasnijoj fazi može uslijediti akreditacija programa ali trenutni proces se odnosi samo na razmatranje da li institucije odgovaraju svrsi u provođenju akademskih odredaba.

Predlaže se da u inicijalnoj akreditaciji, opisi kriterija budu kratki i relativno opšti. Za nekoliko kriterija se daje više opisa nego što je potrebno. Detaljnije ocjenjivanje kriterija (pitanja, mjere, podaci..) će biti korisno prilikom izrade Priručnika za eksperte.

Na kraju, u pogledu kriterija predlaže se da se planirane konsultacije ubuduće više fokusiraju na kriterije i njihovu upotrebu, nego na detaljni postupak procesa pregleda.

5. Vođena je I kratka diskusija o uređenju pilot evaluacije odabranih univerziteta. Kako je okvirno vrijeme predviđeno za pilot vrlo kratko, predlaže se da se smanji broj kriterija prilikom njegovog provođenja. Takođe je predloženo, u cilju podsticaja ustanovama da se dobrovoljno prijave za pilot evaluaciju, da se pozitivni ishodi pilota formalno prihvate kao podrška u procesu akreditacije, a u slučaju da su ishodi negativni ili kritički da se ne računaju. Iz tog razloga pilot evaluacija neće biti rizik za ustanovu koja će prva biti predmet evaluacije.

6. Za vrijeme diskusije o prihvatljivosti izvještaja od strane ustanove, i mogućim žalbenim procedurama, savjetnici su predložili sljedeće međusobno razdvojene mehanizme:

- Nacrt izvještaja će se podnijeti visokoškolskoj ustanovi s **zahtjevom da daju svoje komentare** u pogledu činjenične tačnosti izvještaja, i u pogledu dopune bilo koje izjave u izvještaju gdje bi opis institucionalnih procedura ili dokaza mogao biti netačan. Ovaj mehanizam ne bi trebao biti prepreka ocjeni koju donese komisija stručnjaka već se može odnositi samo na činjenice na kojima se izvještaj zasniva. Nakon primanja komentara o tačnosti činjenica, konačna verzija izvještaja će biti završena. Ovo implicira da Agencija dijeli nacrt izvještaja s visokoškolskim ustanovama radi komentara (vjerovatno bez preporuke ili zaključaka) kako bi osigurala usaglašenu verziju prije pisanja zaključaka i izdavanja preporuka visokoškolskoj ustanovi i nadležnom ministarstvu.
- Visokoškolska ustanova će imati pravo na **formalno predstavljanje** Agenciji u slučajevima kada je utvrđeno da se nisu slijedile propisane procedure u procesu pregleda: na primjer gdje nisu ispravno provedene posjete ili nisu dobro adresirane oblasti koje se ispituju. Tada se treba odlučiti na koji način će se riješiti ovo predstavljanje i da li je Upravni odbor pravo tijelo za rješavanje ovog pitanja
 - Na kraju treba da se uredi **žalbena procedura** protiv aktuelne odluke o akreditaciji koju je donijelo nadležno ministarstvo obrazovanja. Ova žalba treba da se uputi direktno ministarstvu i u ovo nije neophodno miješati Agenciju.

7. Savjetnici preporučuju da uporedo s razvojem procedura i kriterija potrebnih za vođenje procesa, treba posvetiti pažnju i praktičnim operativnim zahtjevima. U cilju pripreme za puni krug evaluacija u 2010. i 2011. godini bilo bi dobro razmisliti o pojedinostima rada komisije stručnjaka: obuke stručnjaka; informisanje koordinatora o njihovom radu; planiranje posjeta i sastanaka za vrijeme posjete; uključenost osoblja Agencije; Izada obrazaca za pisanje i izvještavanje; određivanje rasporeda za razmatranje izvještaja. U ovoj fazi je veoma važno biti realan i raditi na praktičnoj metodologiji koja treba biti što jasnija i razumljivija.

091204

Ovaj dokument je izrađen uz finansijsku pomoć Evropske unije i Savjeta Evrope. Mišljenja koja su ovdje izražena ne smiju ni na koji način uticati na službeno mišljenje Evropske unije i Savjeta Evrope.